

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Maraca kahvila Arviointi

Satu Nygård

Satu.nygard@oph.fi

Tilaisuuden ohjelma

- Arvioinnista
 - Yleisesti
 - Arviointi käytännössä, esimerkki luonto- ja ympäristöalalta
 - Keskustelua ja kysymyksiä
- Ajankohtaista opetushallituksesta

Osaamisen osoittaminen – yksi vaihe henkilökohtaistamisprosessissa

Osaamisen osoittaminen on erotettava selkeästi osaamisen hankkimisesta. Osaamisen hankkimista ovat muun muassa opettajien ohjauksessa tehdyt tehtävät ja työpaikalla järjestettävä koulutus.

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/henkilokohtaistaminen>
Opas [Henkilökohtaistamisen toimintamallin kuvaukset](#)

Osaamisen osoittamisen suunnittelu

Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017 49 § Osaamisen osoittamisen suunnittelu

- **Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on suunnitella tutkinnon perusteissa edellytetyn ammattitaidon / osaamisen osoittaminen.**
- **Ammattitaidon tai osaamisen osoittaminen suunnitellaan yksilöllisesti tutkinnon osittain.**
- Suunnittelu tehdään tutkinnon osittain ja toteuttamisessa on aina noudatettava tutkinnon perusteissa määriteltyjä tutkinnon
 - **ammattitaitovaatimuksia**
 - **osaamisen arviointia**
 - **Ammattitaidon osoittamisen tapoja**

Osaamisen osoittaminen näytössä

Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017 52 § Osaamisen osoittaminen

- Tutkinnon osien edellyttämä ammattitaito ja osaaminen osoitetaan tekemällä käytännön työtehtäviä aidoissa työtilanteissa ja työprosesseissa (näyttö).
- Ammattitaitovaatimusten mukaisia käytännön työtehtäviä tehdään siinä laajuudessa, että opiskelijan osaaminen voidaan arvioida luotettavasti.
- Näyttöä on mahdollista jatkaa toisessa työpaikassa tai työkohteessa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu ja arviointi voidaan tehdä luotettavasti. Yhdestä tutkinnon osasta voi näin ollen olla yksi tai useampi näyttötilaisuus, jossa osaamista osoitetaan.
- Toisaalta yhdessä näytössä voidaan myös osoittaa useaan tutkinnon osaan liittyvää osaamista, jos osaaminen on suunniteltu osoitettavaksi samanaikaisesti usean tutkinnon osan osalta.

KUVA: Opetushallitus, Olli Häkämies

Näyttöympäristö

Näyttöympäristön tulee mahdollistaa tutkinnon perusteissa määrätyn osaamisen osoittamisen.

Koulutuksen järjestäjä järjestää näytöt pääsääntöisesti työpaikoilla aidoissa työelämän tehtävissä.

Perustellusta syystä näyttö voidaan kuitenkin järjestää myös muualla kuin työpaikalla, esimerkiksi oppilaitoksen työmaalla tai muissa oppilaitoksen työympäristöissä, simuloidussa tai digitaalisessa ympäristöissä. www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/

Perustellusta syystä näyttö voidaan järjestää myös muualla kuin työpaikalla

Esimerkkejä perustelluista syistä ovat muun muassa

- asiakas- ja potilasturvallisuuden sekä liikenneturvallisuuden varmistaminen
- erityistilanteet, joissa osaamisen osoittaminen normaaleissa työtehtävissä ei ole mahdollista
- opiskelijan ikään liittyvät rajoitteet työpaikoilla
- näyttöympäristön edellytykset täyttävän työpaikan kohtuuton etäisyys.

Osaamisen osoittaminen muilla tavoin (ml. yksilöllinen täydentäminen)

- Koulutuksen järjestäjä ja opiskelija sopivat muusta osaamisen osoittamisesta henkilökohtaistamisessa.
- Näytössä osoitettua osaamista voidaan täydentää yksilöllisesti muilla tavoin, jos se on tutkinnon perusteissa mahdollistettu.
- Täydentäminen voi olla tarpeen esimerkiksi tilanteissa, joissa näyttöympäristö ei mahdollista aivan kaikkea tutkinnon perusteissa edellytettyä ammattitaidon tai osaamisen osoittamista. Esim. haastattelu, dokumentit, kokeet ja simulointi.
- Yhteisten tutkinnon osien edellyttämä osaaminen voidaan osoittaa ammatillisen tutkinnon osan näytön yhteydessä työpaikalla tai muilla osaamisen osoittamisen tavoilla.

Osaamisen arviointi

- Osaamisen arvioinnilla varmistetaan, että opiskelijan osaaminen vastaa tutkinnon perusteissa määrättyä osaamista
 - ammattitaitovaatimukset
- Arviointi tehdään tutkinnon osittain
- Arvioinnin tulee kattaa kaikki ammattitaitovaatimukset (verrataan osaamista näihin)
- Jos osaamisen arviointia on mukautettu, opiskelijan osaamista arvioidaan vertaamalla sitä HOKS:issa asetettuihin yksilöllisiin arviointikriteereihin
- Jos ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista on poikettu, opiskelija ei osoita osaamista, eikä osaamista arvioida näiltä osin.

Osaamisen arvioijat

- Opiskelijan osaamista arvioivalla arvioijalla tulee olla ammattitaito ja osaaminen arvioitavaan tutkinnon osaan. Lisäksi arvioijan tulee olla perehtynyt osaamisen arviointiin ja arvioimansa tutkinnon perusteisiin.
- Arvioija ei saa tehdä arviointia esteellisenä. Arvioijan esteellisyys arvioidaan hallintolain 27–29 § soveltaen.
- Koulutuksen järjestäjä nimeää arvioijat ja huolehtii, että arvioijina toimivat työelämän edustajat on perehdytetty tehtävään. Koulutuksen järjestäjän nimeämät arvioijat toteuttavat arvioinnin ja päättävät siitä.
- [Lisätietoa arvioijan esteellisyydestä Hallintolaissa oikeusministeriön Finlex-säädöstiedostopalvelussa](#)

Osaamisen arviointi

- Osaamisen arvioinnilla annetaan tietoa opiskelijan osaamisesta, varmistetaan tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimusten saavuttaminen sekä kehitetään edellytyksiä itsearviointiin
- Osaamisen arviointi tuottaa tietoa opiskelijan osaamisen sisällöstä ja tasosta (arviointiasteikko: 1-5 tai hyväksytty/hylätty)
- Jos osaaminen osoitetaan useassa osassa, arvosana muodostetaan kokonaisuuden perusteella
- Opiskelijan osaaminen arvioidaan pääsääntöisesti näytön ja muun osaamisen osoittamisen aikana. Arviointipäätös tehdään mahdollisimman pian osaamisen osoittamisen jälkeen.
- Arvioijat tekevät osaamisen arviointia opiskelijan osaamisesta pääsääntöisesti näytön ja muun osoittamisen aikana. Vähintään toisen arvioijista tulee olla paikalla yksittäisessä näytössä.

Arviointipäätös

- Arvioijat tekevät **päätöksen** tutkinnon osan hyväksymisestä ja **arvosanasta** yhdessä keskustellen
- Arviointipäätös tutkinnon osan suorittamisesta tehdään mahdollisimman pian osaamisen osoittamisen jälkeen arvioijien toimesta.
- Päätöksessä perustellaan annettu arvosana.
- Arviointipäätös varmennetaan (allekirjoituksella) ja annetaan tiedoksi opiskelijalle.
- Mikäli arvioinnissa on tapahtunut selvä virhe, arvioijat voivat suorittaa uuden arvioinnin (itseoikaisu)
- **Arvioijien tekemä arviointipäätös on hallintopäätös, johon opiskelija voi pyytää tarkistamista tai oikaisua.**

Arvioinnin tarkistaminen

Mikäli opiskelija ei ole tyytyväinen arviointipäätökseen:

- Opiskelijalla on oikeus saada tietää, miten hänen osaamistaan on arvioitu ja miten arviointiperusteita on sovellettu. Nämä tiedot opiskelijan tulisi saada jokaisesta suorittamastaan tutkinnon osasta arviointipäätöksen yhteydessä.
- Jos opiskelija kokee, että arvioijat ovat soveltaneet arviointiperusteita väärin, hän voi **pyytää arvioinnin tarkistamista**. Kirjallinen pyyntö tehdään arvioijille 14 päivän kuluessa siitä, kun opiskelija on saanut arvioinnin tulokset ja tiedot siitä, kuinka arviointiperusteita on sovellettu. Opiskelija saa arvioinnin tarkistamisesta päätöksen.

Opiskelijalla on oikeus pyytää työelämätoimikunnalta oikaisua osaamisen arvioinnin tarkistamista koskevaan päätökseen

Jos opiskelija kokee, että arvioinnin tarkistamisen päätös ei ole oikea, hän voi tehdä siitä oikaisupyynnön työelämätoimikunnalle. Oikaisupyyntö tehdään 14 päivän kuluessa siitä, kun opiskelija on saanut päätöksen arvioinnin tarkistamisesta.

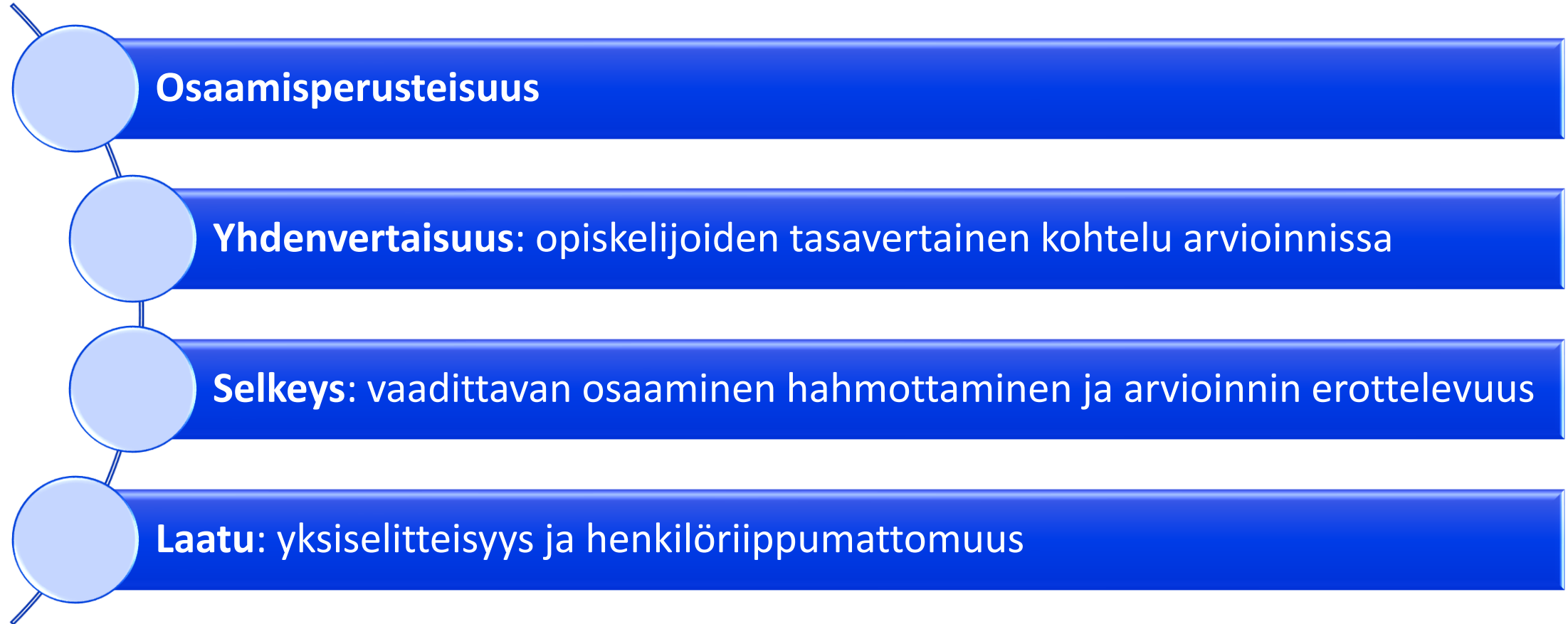
Ks. ohje

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/oikaisupyynto-arvioinnin-tarkistamista-koskevaan-paatokseen-ammattillisessa>

Arvosanan korottaminen

- Opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa osaamistaan uudelleen ja hän voi myös korottaa saamaansa hyväksyttyä arvosanaa.
- Edellytyksenä, että tutkinnon peruste, jonka mukaisesti osaaminen osoitettu ja arvioitu, on voimassa tai siirtymäajalla.

Ammatillisten perustutkintojen osaamisen kuvauksen ja arviointikriteeristön muutos – miksi?

Ammattitaito- vaatimuksia aiempaa enemmän

Ammatti- taito- vaatimukset

Työtehtäviin valmistautuminen

Opiskelija

- tulee työvuoroon ajoissa ja on valmis työtehtäviin vuoron alkaessa
- huolehtii henkilökohtaisesta hygieniastaan ja ulkoisesta olemuksestaan
- perehtyy työhönsä koskeviin työpaikan sääntöihin ja toimintatapoihin sekä tietosuoja- ja turvallisuusohjeisiin
- perehtyy ja käyttää työhönsä koskevia pesuaineita sekä tulkitsee käyttöturvallisuustietoja
- suunnittelee ja aikatauluttaa työvuoronsa tehtäviä huomioiden työturvallisuuden ja ergonomian
- valmistelelee ja siisti asiakas- ja työtiloja sovitulla tavalla
- tietää toimintaohjeet hätäensiaputilanteissa.

Työpisteen kuntoon laittaminen ja tuotteiden valmistaminen myyntiä varten

Opiskelija

- tunnistaa käytettävät raaka-aineet ja niistä valmistettujen tuotteiden arvon sekä käyttötarkoituksen
- arvioi raaka-aineiden laatua aistinvaraisesti sekä ilmoittaa laadun poikkeamista esihenkilölle
- käsittelee, esivalmistaa ja valmistaa erilaisista raaka-aineista tuotteita valmistusohjeen mukaisen määrään
- käyttää veistä työturvallisesti
- käyttää työturvallisesti työtehtävissä tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita, tarvittavia suojaimeja sekä menetelmiä
- välttää hävikin syntymistä erilaisissa ruoanvalmistuksen tilanteissa sekä jaottelee ylijäämän työpaikan ohjeen mukaan
- on perehtynyt erityisruokavaliointiin niin, että pystyy luotettavasti kertomaan asiakkaille, mitkä tuotteet sopivat heille
- valmistelelee ja siisti myyntipisteen
- pitää huolen myytävien tuotteiden laadusta ja ennakoii ruokien riittävyyttä
- osallistuu seuraavaan työvuoroon esivalmisteluihin
- siirtyy seuraavaan annettuun työtehtävään työlistan mukaisesti
- puhdistaa työtiloja käyttäen asianmukaista työjärjestystä, puhdistusaineita ja menetelmiä
- tunnistaa roolinsa työyhteisön jäsenenä ja toimii yhteistyössä työntekijöiden kanssa
- noudattaa työpaikan kestävän kehityksen ja vastuullisuuden mukaisia työtapoja
- ylläpitää työympäristön yleistä turvallisuutta
- noudattaa hygienialainsäädäntöä ja omavalvontasuunnitelmaa
- noudattaa työolainsäädäntöä, työpaikan ohjeita ja laatuvaatimuksia.

Asiakaspalvelussa toimiminen

Opiskelija

- huomioi asiakkaiden saapumisen ja palvelee heitä palvelumallin mukaisesti huomioiden eri asiakasryhmät
- palvelee asiakkaita alakohontaista sanastoa käyttäen suomen, ruotsin tai saamen kielellä ja vähintään yhdellä vieraalla kielellä
- on perehtynyt työpaikan sosiaalisen median kanaviin ja hyödyntää niitä työssään
- toimii erilaisissa tarjoilu- ja asiakaspalvelutilanteissa
- esittelee, suosittelee ja myy tuotteita
- käyttää myynnin rekisteröinnissä maksujärjestelmää
- tietää käytössä olevat maksutavat ja vastaanottaa maksuvälineitä
- noudattaa vaihtolovelvollisuutta suhteessa asiakkaisiin ja työpaikkaan.

Työvuoron päättäminen

Opiskelija

- toimii astiahuollon tehtävissä ja siisti astiahuollon tilat
- kokoaa, purkaa ja puhdistaa astiapesukoneen
- puhdistaa koneita, laitteita ja työvälineitä sekä huolehtii niiden kunnosta ja ilmoittaa niiden vioista esihenkilölle
- loppusiivoaa ja järjestää työ- ja asiakasiloja
- lajittelee jätteet muun työn ohessa ohjeen mukaan.

”väliotsikot”
tekstin
hahmottamisen
avuksi
ei ammatti-
taitovaatimuksia

Arviointikriteeristö perustutkinnoissa

Tyydyttävä 1

- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti
- toimii yhteistyökykyisesti
- tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita
- hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa
- muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti

Tyydyttävä 2

- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti
- toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti
- tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita
- hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti
- muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti

Hyvä 3

- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti
- toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa
- selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista
- hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti
- arvioi suoriutumistaan realistisesti

Hyvä 4

- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti
- toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa
- selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja
- soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti
- arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan

Kiitettävä 5

- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat
- toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa
- soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti
- esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita
- arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen
- ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

- Ammattitaitovaatimukset määrittelevät, mitä osaamista tutkinnon osassa vaaditaan
- Arviointikriteereillä määritellään arvosana osoitetusta osaamisesta
- Kriteeristöissä osaamisen taso syvenee ja laajenee edettäessä tyydyttävästä kiitettävälle tasolle
- Tyydyttävä 1 taso on minimi tutkinnon osasta suoriutumiseen

Kolme pointtia arviointikriteeristöstä

- 1) Ammattitaitovaatimukset määrittelevät, mitä osaamista tutkinnon osassa vaaditaan
- 2) Arviointikriteereillä määritellään arvosana osoitetusta osaamisesta
- 3) Tutkinnon osan arvosana määräytyy sen mukaan, mille arviointiasteikon tasolle opiskelijan osaaminen kokonaisuutena parhaiten sijoittuu.

Osaamisen arviointiin liittyviä linkkejä

- [Näytöt ja osaamisen arviointi – ePerusteet](#)
- [Osaamisen arviointi ammatillisessa koulutuksessa | Opetushallitus](#)
- [Ammatillisesta koulutuksesta usein kysyttyä - OKM - Opetus- ja kulttuuriministeriö](#)

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Kiitos

Opetushallitus
Ammatillinen koulutus

